

Crossborder mediation als effectief middel bij internationale verhuisproblematiek

FJR 2016/44

Ter voorkoming van internationale kinderontvoering kan crossborder mediation preventief worden ingezet in internationale verhuizaken. Op dit moment wordt crossborder mediation toegepast op het moment dat de ontvoering al heeft plaatsgevonden. Over crossborder mediation in een eerder stadium zijn aanbevelingen opgenomen in de Recommendation on preventing and resolving disputes on child relocation. Bij het bestuderen van deze Recommendation zijn wij tot de conclusie gekomen dat crossborder mediation in verschillende fases in de internationale verhuisproblematiek kan worden ingezet. Daarbij kan de wijze waarop crossborder mediation wordt toegepast in internationale kinderontvoeringszaken een inspiratiebron zijn.

1. Inleiding

In Europa en wereldwijd is het aantal geschillen over internationale verhuisproblematiek gestegen. Hoe valt dit te verklaren? Verschillende factoren kunnen worden genoemd. Een groeiend aantal ouders gaat uit elkaar. Daarnaast is er sprake van een grote mate van mobiliteit. Ouders willen vaker verhuizen, binnen de landsgrenzen of naar het buitenland. Meer mensen werken over de grens, voor studie reist men naar het buitenland en er is sprake van meer gemengde huwelijken. Ook met het oog op de instroom van vluchtelingen zal dit vraagstuk toenemen. Daarnaast bestaat ook een toenemende tendens inhoudende dat ouderlijke verantwoordelijkheden door beide ouders uitgeoefend blijven ook na een scheiding.² Dit geldt eveneens in Nederland, waarin het gezamenlijk gezag van ouders na een huwelijk in beginsel blijft voortbestaan.³ Indien een ouder naar het buitenland wil verhuizen met een kind, heeft de vertrekkende ouder de toestemming nodig van de achterblijvende ouder met zeggenschap over de woonplaats van het kind. Vertrekt de vertrekkende ouder met het kind naar het buitenland zonder toestemming van de achterblijvende ouder met zeggenschap over de woonplaats van het kind, dan is er mogelijk sprake van een internationale kinderontvoering. Bijna iedere werkdag wordt er een kind ontvoerd. In 2015 zijn bij het Centrum Internationale Kinderontvoering (hierna: 'Centrum IKO') 167 kinderontvoeringen gemeld door een ouder, waarbij 237 kinderen betrokken waren. Van deze

kinderen is 72 procent uit Nederland naar het buitenland ontvoerd en 21 procent van de kinderen is uit het buitenland naar Nederland ontvoerd. De overige zeven procent van de kinderen is buiten Nederland om ontvoerd. Opvallend in 2015 is de toename van het aantal moeders dat haar kind heeft ontvoerd. In 2014 was in 70 procent van de ontvoeringen de moeder de ontvoerende ouder. In 2015 betrof dit 80 procent. Tevens is opgemerkt dat Polen is binnengekomen in de top drie van landen waar een kind vanuit Nederland naartoe wordt meegenomen.⁴

Het voorkomen van een internationale kinderontvoering is uiteraard beter dan genezen. In het kader van preventie kan gedacht worden aan het inzetten van crossborder mediation in een vroeg stadium. Crossborder mediation biedt ouders de gelegenheid om overeenstemming over de verblijfplaats van het kind te bereiken en/of afspraken te maken over een internationale omgangsregeling, waarbij 'crossborder' betekent dat ouders hun verblijf in verschillende landen hebben of willen gaan hebben. Op dit moment wordt crossborder mediation uitgevoerd op het moment dat het kind al is ontvoerd, terwijl dit beter kan plaatsvinden op het moment dat ouders en het kind nog in Nederland zijn. Crossborder mediation bespaart kosten, maar kan bovenal verdere emotionele schade voor het kind voorkomen. In de Recommendation on preventing and resolving disputes on child relocation⁵ (hierna: 'Recommendation'), met daarbij een Explanatory Memorandum, is aandacht besteed aan het voorkomen van internationale kinderontvoeringen en wordt onder andere de nadruk gelegd op mediatie in de voorfase.

In dit artikel zal worden ingegaan op crossborder mediation als effectief middel om internationale kinderontvoeringen te voorkomen door dit middel in te zetten op verschillende momenten in het kader van internationale verhuisproblematiek. In paragraaf 2 zal worden ingegaan op de Recommendation en de Principles die hierin zijn opgenomen. In paragraaf 3 wordt vervolgens ingegaan op crossborder mediation en de manier waarop dit soort mediation in Nederland wordt georganiseerd en uitgevoerd. In paragraaf 4 worden verschillende fases in de internationale verhuisproblematiek besproken, waarin crossborder mediation zou kunnen plaatsvinden. Daarbij wordt ook het nut van het toepassen van crossborder mediation op die momenten toegelicht. Afgesloten wordt met een conclusie.

2. Recommendation on preventing and resolving disputes on child relocation

In februari 2015 heeft de Raad van Europa de Recommendation aangenomen, die is opgesteld naar aanleiding van de

1 Irene Kroezen is jurist en werkzaam als coördinator van het Mediation Bureau van het Centrum Internationale Kinderontvoering. Mathijs Storm is werkzaam als jurist en crossborder mediator voor het Centrum Internationale Kinderontvoering. Marije Meijer werkt als jurist bij het Centrum Internationale Kinderontvoering.

2 Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final nr. 1 en 2.

3 Art. 1:251 lid 2 BW.

4 Jaarverslag Centrum Internationale Kinderontvoering 2015.

5 Recommendation CM/Rec(2015)4 of the Committee of Ministers to member States on preventing and resolving disputes on child relocation en Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final.

in de inleiding geschetste toenemende internationale verhuisproblematiek. De Recommendation is een niet-bindend instrument, waarin elf principles zijn opgenomen. Het doel van de Recommendation is het voorkomen van conflicten over het verhuizen met kinderen en, indien al een conflict is ontstaan, het bieden van begeleiding ter bevordering van het oplossen van het conflict. De aanbevelingen beperken zich tot een wettige overbrenging van de gewone verblijfplaats van het kind en zien niet op situaties van (internationale) kinderontvoering. De Recommendation probeert een (internationale) kinderontvoering juist te voorkomen.⁶ In Principle 4 zijn aanbevelingen opgenomen omtrent het eerste gedeelte van de doelstelling van de Recommendation, namelijk het voorkomen van conflicten omtrent een verhuizing met kinderen. In het eerste gedeelte van Principle 4 worden ouders en andere houders van ouderlijke verantwoordelijkheden aangemoedigd om afspraken te maken over een toekomstige verhuizing. Afspraken kunnen worden gemaakt over bijvoorbeeld tijdslimieten, geografische beperkingen en de inzet van mediation. Een ouderschapsplan wordt hier niet genoemd, maar daaraan kan wel worden gedacht.⁷ Ook wordt het gebruik van alternatieve geschilbeslechting genoemd om tot een onderlinge overeenkomst te komen in verhuizingszaken. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan mediation. Ten slotte worden Staten in Principle 4 aangemoedigd wettelijke bepalingen op te nemen die vereisen dat de ouder die wil verhuizen de andere ouder schriftelijk van deze intentie op de hoogte brengt, ook wel een notificatieplicht genoemd.⁸ Het niet naleven van deze notificatieplicht kan dan een rol spelen in de beoordeling door de rechter.⁹ Hiermee wordt geprobeerd eenzijdige verhuizingen te voorkomen. Ook Principle 7 benadrukt dat voor een verhuizing de toestemming van de andere ouder of vervangende toestemming van de rechter nodig is.

Ontstaat toch een geschil over een voorgenomen verhuizing, dan moedigt Principle 5 Staten aan 'to adopt legislative provisions encouraging alternative dispute resolution'. Ook hieruit blijkt weer dat in de Recommendation de nadruk wordt gelegd op alternatieve geschilbeslechting in plaats van een procedure bij de rechter. Op grond van artikel 6 EVRM hebben ouders wel het recht naar de rechter te gaan (zie Principle 6). Mocht het toch tot een rechterlijke procedure komen, dan schrijft Principle 8 voor dat de rechter 'may need to adjudicate between the conflicting legitimate interests of the adults while remaining focused on the child'. Het belang van het kind vormt volgens Principle 2 een eerste overweging in deze verhuizingszaken en het is van belang dat het belang van het kind wordt beoordeeld afzonderlijk van de belangen van de persoon die met het kind wil verhuizen. Dit betekent niet dat het belang van de ouders niet zwaarder kan wegen. De omstandigheden van het geval zijn

bepalend.¹⁰ Gekozen wordt voor een casuïstisch en kindgerichte benadering en in het Explanatory Memorandum is een lijst opgenomen van twaalf factoren, niet-limitatief, die kunnen worden meegewogen door de rechter.¹¹

Binnen het kader van deze Recommendation en de verhuisproblematiek zien wij verschillende momenten waarop crossborder mediation behulpzaam zou kunnen zijn. Ten eerste het moment waarop een ouder een concreet voornemen tot verhuizen heeft, maar nog geen gerechtelijke procedure aanhangig is gemaakt. In de tweede plaats het moment waarop een ouder een procedure is begonnen in verband met dat vertrek (vervangende toestemming rechter of verbod vertrek in kort geding). Hieronder volgt een uitleg over crossborder mediation. Vervolgens wordt ingegaan op de toepassing van crossborder mediation tijdens de twee genoemde fases.

3. Mediation

Zoals hierboven reeds uiteengezet, wordt crossborder mediation stevast ingezet in inkomende internationale kinderontvoeringszaken in Nederland en dus op het moment dat de internationale kinderontvoering al heeft plaatsgevonden. In deze zaken wordt met een hiertoe specifiek ontwikkeld model gewerkt dat tevens zou kunnen worden ingezet ter voorkoming van een internationale kinderontvoering. Voordat wordt overgegaan tot de uiteenzetting van dit model, volgt eerst een korte schets met betrekking tot de achtergrond.

Het Centrum IKO is het expertisecentrum op het gebied van internationale kinderontvoering en is opgericht in 2006. Tijdens deze eerste jaren is samenwerking gezocht met de partners die betrokken zijn in de keten van professionals die te maken hebben met internationale kinderontvoering. In deze keten zijn diverse problemen gesignaleerd en aangepakt. Denk hierbij aan concentratie van rechtsmacht¹² en het versnellen van de terugleidingsprocedure in Nederland. Een zaak onder het Haags Kinderontvoeringsverdrag kan nu vanaf indiening van het verzoek bij de Centrale autoriteit tot en met de uitspraak in hoger beroep in 3 à 4 maanden volledig zijn afgerond.¹³ In deze procedure krijgen ouders tweemaal cross border mediation aangeboden. Ouders die te maken hebben met een internationale kinderontvoering krijgen zowel van de Centrale autoriteit als van de regierechter het aanbod om deel te nemen aan crossborder mediation. Ten eerste wijst de Centrale autoriteit de ontvoerende ouder op de mogelijkheden van crossborder mediation in de *notification letter*.¹⁴ Indien de ouder deze kans

6 Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final, nr. 17 en 22.

7 Het ouderschapsplan wordt wel genoemd in Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final, nr. 72, onder xiii. Zie: L. Coenraad, 'Wake up call: Europese Recommendation vraagt aandacht voor verhuisproblematiek', *FJR* 2015/38, p. 156-157.

8 Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final, nr. 46-59.

9 Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final, nr. 72, onder xiv.

10 L. Coenraad, 'Wake up call: Europese Recommendation vraagt aandacht voor verhuisproblematiek', *FJR* 2015/38, p. 159-160.

11 Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final, nr. 72.

12 Art. 11 lid 1 Uitvoeringswet internationale kinderontvoering.

13 In januari 2011 is de verkorte procedure in drie fasen die ieder niet meer dan 6 weken mogen bestrijken ingevoerd. M. Jonker e.a., *Internationale Kinderontvoering. De uitvoeringspraktijk van inkomende zaken in Nederland, Engeland & Wales, Zweden en Zwitserland*, Den Haag: Boom 2015, p.2.

14 Art. 10 van de Uitvoeringswet bepaalt dat de Ca de meenemende ouder een aangetekende brief stuurt, waarin de vrijwillige terugleiding van het kind wordt verzocht.

laat liggen, zal het doorgaans tot een rechtszaak komen. De achterblijvende ouder kan namelijk een verzoek tot terugleiding indienen bij de Rechtbank Den Haag. Dit zal leiden tot een eerste regiezitting, waarbij tevens doorverwijzing naar crossborder mediation kan plaatsvinden.

Sinds 2009 is het Mediation Bureau van het Centrum IKO de aangewezen instantie die verantwoordelijk is voor de realisatie en organisatie van crossborder mediation in internationale kinderontvoeringszaken.¹⁵ Het Mediation Bureau krijgt bij iedere regiezitting een oproep om aanwezig te zijn, zodat er rechtstreeks na de zitting een informatiegesprek met de ouders kan plaatsvinden. Na ontvangst van de oproep, wordt de crossborder mediation al bij voorbaat in zijn geheel georganiseerd en wordt deze meestal ingepland in het weekend na de regiezitting. Dit vergt een snelheid in organisatie, aangezien de regiezitting binnen twee weken na indiening van het verzoekschrift wordt ingepland. Vervolgens is het enkel wachten op het akkoord van beide ouders, voordat de crossborder mediation daadwerkelijk in gang wordt gezet. Deze werkwijze wordt gehanteerd, zodat de juridische procedure onder het Haags Kinderontvoeringsverdrag geen vertraging oploopt.

Het mediation model dat vervolgens wordt gehanteerd, bestaat uit enkele kernpunten die hieronder kort uiteen worden gezet. Allereerst wordt gewerkt met het zogenoemde *pressure cooker* model, dat inhoudt dat de mediation plaatsvindt in drie sessies van drie uur. De mogelijkheid bestaat deze sessies binnen twee weekenddagen te laten plaatsvinden, zodat de ouder die uit het buitenland komt, slechts voor één weekend in Nederland hoeft te zijn. Ouders hebben dus in totaal negen uren de tijd om tot overeenstemming te komen, waarbij zij intensief worden begeleid door twee gespecialiseerde crossborder mediators. Dit is het tweede kenmerk van crossborder mediation, wat ook wel co-mediation wordt genoemd. Iedere sessie wordt begeleid door een advocaat/jurist mediator en een mediator met een gedragswetenschappelijke achtergrond. De mediators worden geselecteerd uit een vaste groep van 17 mediators bestaande uit 9 advocaat-jurist mediators en 8 mediators met een gedragswetenschappelijke achtergrond. Al deze mediators hebben een speciale opleiding gevolgd en zijn vrijwel de enige crossborder mediators van Nederland.¹⁶ Indien de mediation betrekking heeft op kinderen van 3 jaar en ouder, is tevens een derde onafhankelijke gedragsdeskundige-mediator betrokken bij het geheel. Het derde unieke kenmerk van crossborder mediation is namelijk dat er een kindgesprek plaatsvindt tussen deze derde mediator en het kind. Dit gesprek vindt voorafgaand aan de mediation sessies plaats en heeft als doel de stem van het kind daadwerkelijk mee te nemen in de mediation. Er wordt getracht inzicht te

geven in de belevingswereld van het kind. Van het gesprek wordt een verslag opgemaakt, dat vervolgens wordt voorlezen tijdens de crossborder mediation. Het voorlezen en bespreken van het verslag is doorgaans een emotioneel moment voor ouders. Vaak realiseren ouders zich dan waar het hun het meest aan gelegen is: het welzijn van hun kind. Ouders worden geraakt door de gemeenschappelijke liefde voor hun gezamenlijke kind. Dit is vaak het moment waarop ouders nader tot elkaar worden gebracht en worden aangezet tot afspraken te komen ten behoeve van hun kind.

In de meerderheid van deze mediations komen ouders tot een volledige of gedeeltelijke overeenstemming.¹⁷ Dat zijn goede resultaten als men bedenkt dat een kinderontvoering kan worden gezien als een (v)echtscheiding plus. De verhoudingen tussen ouders zijn immers dermate geëscaleerd dat één van de ouders eenzijdig besluit om met het kind in het buitenland te gaan wonen. Begrijpelijkerwijs heeft dit enorme implicaties op de mogelijkheden tot contact tussen de achterblijvende ouder en het kind en op de communicatie tussen de ouders. Deze wordt er op zijn zachtst gezegd meestal niet beter op.

4. Twee fasen: concreet voornemen tot verhuizing en verwijzing door de rechter

Deze vierde paragraaf ziet op de toepassing van crossborder mediation binnen de internationale verhuisproblematiek in het licht van de Recommendation. Aangezien een van de doelen van de Recommendation 'het voorkomen van conflicten over een internationale verhuizing' betreft,¹⁸ wordt eerst aandacht besteed aan de rol die het ouderschapsplan zou kunnen vervullen in dit kader.

De Nederlandse wetgever heeft als uitgangspunt dat ouders met gezamenlijk gezag verplicht zijn een ouderschapsplan te maken wanneer zij uit elkaar gaan.¹⁹ De gedachte hierachter is dat indien ouders op voorhand heldere afspraken maken de kans afneemt dat er toekomstige conflicten ontstaan.²⁰

In Principle 4 worden ouders aangemoedigd om afspraken te maken over een toekomstige verhuizing. Het ligt in bepaalde situaties voor de hand dat in het ouderschapsplan ook afspraken worden opgenomen over hoe ouders met de situatie omgaan als een van hen in de toekomst wil verhuizen naar het buitenland. Bijvoorbeeld wanneer één van de ouders zijn wortels in het buitenland heeft liggen, maar ook wanneer beide ouders van autochtone afkomst zijn en geen buitenlandse carrière hebben. Uit de vele zaken van het Centrum IKO blijkt dat het met enige regelmaat voorkomt dat een van de ouders een relatie krijgt met een nieuwe partner die een andere nationaliteit of een (potentiële)

15 Het Mediation Bureau is opgericht in het kader van de pilot in samenspraak met het Ministerie van Veiligheid en Justitie, de Rechtbank Den Haag, het Gerechtshof Den Haag en het Centrum IKO als onderdeel van de verkorte procedure, welke is geëvalueerd door het Verwey-Jonker Instituut. I. Bakker e.a., *Evaluatie Pilot Internationale Kinderontvoering*, Utrecht: Verwey-Jonker Instituut, 2010.

16 In 2009 en 2011 is door het Centrum IKO de opleiding crossborder mediation georganiseerd, waarbij in totaal 18 mediators zijn opgeleid tot crossborder mediator.

17 In 56% van de gevallen wordt een overeenkomst gesloten. Jaarverslag Centrum Internationale Kinderontvoering 2015, p. 27.

18 Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final, nr. 46.

19 Art. 815 Rv.

20 *Kamerstukken II 2004/05*, 30145, 3, p. 1.

carrière in het buitenland heeft.²¹ Dit onderstreept het belang om op voorhand afspraken te maken over de situatie wanneer één van de ouders naar het buitenland wil verhuizen. Zoals Coenraad terecht opmerkt, wordt het opnemen van dergelijke afspraken niet voorgeschreven door de wet noch maakt het onderdeel uit van het model-ouderschapsplan van de Vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators (vFAS).²² Dit laat onverlet dat ouders wel degelijk gebaat zouden zijn met dergelijke afspraken in een ouderschapsplan, die bijvoorbeeld gemaakt kunnen worden onder begeleiding van een crossborder mediator.

In het licht van de Recommendation zou gesteld kunnen worden dat ook de advocaat of mediator, die met ouders te maken krijgt bij wie een internationale verhuizing zou kunnen voorkomen hierin een rol moet spelen. De Recommendation bevat namelijk aanbevelingen aan allen die professioneel of als ouder binnen de lidstaten van de Raad van Europa betrokken zijn bij een internationale verhuizing.²³ Deze professionals zouden aandacht moeten besteden aan het maken van afspraken omtrent een internationale verhuizing in een ouderschapsplan. Hieraan zou voldaan kunnen worden door ouders door te verwijzen naar een crossborder mediator, dan wel zelf aandacht te besteden aan de crossborder problematiek.

Wanneer een van de ouders vervolgens het concrete voorstellen van verhuizen heeft, kan teruggevallen worden op de afspraken die ouders eerder hebben gemaakt. Zo een dergelijke afspraak kan bijvoorbeeld zijn dat de ouder met verhuismwens de andere ouder tijdig informeert over de voorgenomen verhuizing of dat ouders op het moment dat een verhuismwens kenbaar wordt gemaakt in mediation zullen gaan.²⁴ In Principle 4 wordt het belang van de notificatieplicht benoemd. Indien de ouder met verhuismwens de andere ouder tijdig informeert is er voldoende tijd om met elkaar in overleg te gaan.

In Principle 5 wordt benadrukt dat alternatieve geschillenbeslechting, zoals mediation, gepromoot moet worden en dat het de voorkeur verdient onderling tot een vergelijk te komen om zo een gerechtelijke procedure te vermijden. Wij zijn van mening dat de Recommendation ziet op de wetgever, de ouder, de professional en de rechter; zij zullen hier allen nota van moeten nemen. Dit geldt zowel wanneer ouders onderling als door inschakeling van advocaten hun geschil proberen op te lossen. Ook de rechter is trouwens op grond van artikel 1:253a lid 5 BW gehouden eerst een vergelijk tussen ouders te beproeven, alvorens hij kan beslissen op een verzoek tot vervangende toestemming voor een (internationale) verhuizing. Kortom: uit de Recommendation

komt duidelijk naar voren dat een minnelijke oplossing de voorkeur heeft boven een gerechtelijke beslissing. Op basis van onze ervaring delen wij dit uitgangspunt.

Uit de vele crossborder mediations die het Mediation Bureau heeft georganiseerd, blijkt dat ouders zelf meestal tot veel creatieve en geschikte oplossingen kunnen komen die verreweg de voorkeur verdienen boven de beslissing van een rechter die een knoop doorhakt (wel of geen toestemming) en niet veel ruimte heeft voor genuanceerde tussenoplossingen. Ouders kennen hun kinderen en de behoeften van hun kinderen het beste en kunnen het beste duidelijk maken welke aspecten van belang zijn in de afspraken. Wanneer ouders geconfronteerd worden met de mogelijkheid van een internationale verhuizing gaan er vele angsten spelen. Zoals de angst van een achterblijvende ouder om contact met het kind te verliezen of de angst van een verhuizende ouder om geen toestemming te krijgen waarmee de gewenste toekomst in duigen valt. Deze wezenlijke angsten leiden er meestal toe dat een ouder standpunten gaat innemen in de hoop de eigen belangen veilig te stellen. In een mediation helpt de mediator ouders inzicht te krijgen in de belangen en motieven achter de standpunten. Wanneer dit duidelijk wordt, kunnen de ouders op basis van deze belangen en motieven naar oplossingen zoeken. Hierdoor ontstaat ruimte om tot opties te komen die voor beide ouders aanvaardbaar zijn. Dat is op basis van standpunten vaak niet mogelijk. Mediation kan een goed middel zijn voor een duurzame oplossing buiten de juridische sfeer. In overeenstemming met Principle 2, waarin wordt bepaald dat het belang van het kind een eerste overweging dient te zijn, staat het belang van het kind centraal tijdens de crossborder mediation. De stem van het kind wordt zelfs actief betrokken in het mediationproces door het kindgesprek.²⁵ Zoals in Principle 3 wordt bepaald moet het kind in de gelegenheid worden gesteld om zijn zienswijze kenbaar te maken over de voorgenomen verhuizing. Vanzelfsprekend zal ook tijdens de crossborder mediation zo veel als mogelijk rekening worden gehouden met de leeftijd en mate van rijpheid van het kind.

Indien ouders er samen niet uitkomen, kan de ouder met verhuismwens ervoor kiezen zich tot de rechter te wenden. Op grond van artikel 1:253a BW kunnen geschillen omtrent de gezamenlijke gezagsuitoefening aan de rechter worden voorgelegd. Aangezien de ouder met verhuismwens de toestemming van de andere ouder met gezag nodig heeft, valt dit onder een geschil omtrent de gezamenlijke gezagsuitoefening. Deze ouder heeft vervangende toestemming van de rechter op het moment dat de toestemming van de andere gezaghebbende ouder ontbreekt. Ook al ziet een groot gedeelte van de Recommendation op het vermijden van een gerechtelijke procedure, wordt in Principle 6 benadrukt dat ouders de mogelijkheid moeten hebben om zich tot de rechter te wenden. Ook kan de ouder die een verhuizing wil voorkomen, in kort geding een voorlopige voorziening vorderen die inhoudt dat de andere ouder wordt verboden

21 Hoewel het onderwerp niet binnen het bereik van dit artikel valt, zijn wij er ons wel van bewust dat een verhuizing binnen Nederland eveneens een enorme impact kan hebben, derhalve gelden dezelfde uitgangspunten voor deze situaties.

22 L. Coenraad, 'Verhuisproblematiek: de betekenis van de nieuwe Recommendation voor de praktijkjurist', *Tijdschrift Relatierecht en Praktijk* 2015 (4), p. 36-42.

23 L. Coenraad, 'Verhuisproblematiek: de betekenis van de nieuwe Recommendation voor de praktijkjurist', *Tijdschrift Relatierecht en Praktijk* 2015 (4), p. 36-42.

24 Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final, nr. 47 en 48.

25 Hiermee wordt tevens voldaan aan Principle 3.

te verhuizen. Daarvoor is dan wel een spoedeisend belang vereist.

Op het moment dat ouders voor de rechter staan, is het nog steeds van belang te realiseren of we wensen te spreken van 'parents or parties'. In internationale kinderontvoeringszaken houdt de rechter dit beginsel scherp voor ogen tijdens de regiezitting, doordat eerst stevast de mogelijkheid en het belang van crossborder mediation met ouders worden besproken.²⁶ Het heeft de voorkeur van de regierechter dat ouders eerst samen tot overeenstemming proberen te komen voordat de rechtbank een beslissing neemt. In het licht van Principle 5, is het wat ons betreft van belang tevens tijdens gerechtelijke procedures alternatieve geschillenbeslechting aan ouders voor te leggen. Hierbij zou kunnen worden aangesloten op de gerechtelijke procedure bij inkomende internationale kinderontvoeringszaken. Het aantal doorverwijzingen naar crossborder mediation is in internationale kinderontvoeringszaken vele malen hoger dan in andere familierechtelijke zaken. Het betreft namelijk een percentage van 71 procent.²⁷ Dit brengt ons tot de vraag of dezelfde werkwijze niet tevens dient te worden toegepast in internationale verhuizingszaken. Artikel 1:253a lid 5 BW bepaalt zoals gezegd immers dat de rechter alvorens te beslissen op een dergelijk verzoek, een vergelijk tussen de ouders dient te beproeven. Onzes inziens kan de rechter hieraan voldoen door in iedere internationale verhuizingszaak ouders te bewegen eerst met elkaar in gesprek te gaan onder begeleiding van twee gespecialiseerde crossborder mediators. Dit geniet des te meer de voorkeur, nu bekend is dat het voor de rechter erg lastig is om in internationale verhuizingszaken beslissingen te geven die recht doen aan de zaak.²⁸ Het zijn immers de ouders die de behoeftes van hun kind het beste kennen en hierop beter dan de rechter in zijn beslissing kunnen inspelen bij de te maken afspraken.²⁹ Tijdens de crossborder mediation kunnen ouders niet alleen overeenstemming bereiken over de gewone verblijfplaats van het kind, maar ook een internationale zorg- en contactregeling overeenkomen. Indien tijdens de mediation blijkt dat ouders geen overeenstemming kunnen bereiken over het land van de gewone verblijfplaats, kunnen zij ervoor kiezen enkel een internationale contact- en zorgregeling af te stemmen en de beslissing omtrent de verblijfplaats aan de rechter over te laten. Doordat de mediators hierop tijdig zullen anticiperen, kan de mediation alsnog eindigen met een gunstig resultaat voor ouders en kind. De rechter zal vervolgens alsnog uitspraak doen, waarbij de overeengekomen contact- en zorgregeling kan worden opgenomen in de beschikking.

Zoals omschreven in paragraaf drie kan een crossborder mediation gemakkelijk naast de gerechtelijke procedure lopen, zodat er geen vertraging wordt opgelopen. De crossborder mediation kan namelijk binnen korte tijd georganiseerd

worden en in binnen twee dagen plaatsvinden. Hierdoor kan de bevoegde rechter tevens aan Principle 10 voldoen waarin een snelle behandeling van de zaak wordt verzocht.

5. Conclusie

In de Recommendation komt duidelijk naar voren dat conflicten omtrent de verhuizing met kinderen naar het buitenland voorkomen en opgelost dienen te worden, waarbij een sterke voorkeur wordt uitgesproken voor alternatieve conflictbemiddeling. Dit heeft tot doel internationale kinderontvoeringen te voorkomen. Door de opgedane ervaring bij internationale kinderontvoeringszaken zijn wij van mening dat crossborder mediation hierbij in verschillende fases kan worden ingezet als hulpmiddel. De inzet van gespecialiseerde mediators is essentieel indien men te maken heeft met ouders met verschillende culturele achtergronden. Crossborder mediation wordt vaak ingezet op het moment dat het kind reeds ontvoerd is; wij zijn van mening dat dit al veel eerder dient te gebeuren.

Allereerst kunnen ouders ter voorkoming van een conflict in een ouderschapsplan inspelen op een mogelijke toekomstige verhuizing en met hulp van een crossborder mediator daarvoor een regeling treffen. Indien een ouder dan daadwerkelijk het plan heeft om met het kind naar het buitenland te verhuizen, kan worden teruggevallen op de gemaakte afspraken uit het ouderschapsplan. De ouders kunnen het concrete voornemen tot verhuizing vervolgens verder bespreken tijdens de crossborder mediation, waarin aandacht is voor de belangen en motieven achter de standpunten van ouders. Zo ontstaat ruimte voor aanvaardbare oplossingen. Advocaten en mediators hebben hierin ook een rol en kunnen wijzen op de mogelijkheid tot het maken van afspraken door alternatieve geschillenbeslechting. Indien ouders niet tot een vergelijk kunnen komen in dit stadium, staat de gang naar de rechter open. De Recommendation doet tevens een beroep op de bevoegde rechter. Wij zijn van mening dat zelfs in dit stadium ook de rechter naar alternatieve geschillenbeslechting dient te zoeken. De hoge mate van het aantal doorverwijzingen naar crossborder mediation door de regierechter in internationale kinderontvoeringszaken dient hierbij een inspiratiebron te zijn voor rechters die ouders met internationale verhuisproblematiek voor zich krijgen.

26 Handreiking Stelsel Internationale Kinderontvoering, www.kinderontvoering.org/sites/default/files/media/nl/docs/downloads/verdragen/Handreiking-kinderontvoering-NL.pdf.

27 Cijfers Mediation Bureau 2009-2015.

28 Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final, nr. 68.

29 Explanatory Memorandum CM(2015)5 add1final, nr. 60.